

J.nr. 19-30411-000003

Ref. MEB

Den 9. december 2019

Referat fra møde i Udvalget for plantesorter og udsæd (UPU) 14. november 2019

Deltagere

Ole Olsen (OOL, formand), Lasse Skovlund Bech (LSB), Birte Boelt (BB), Asbjørn Børsting (AB), Gerhard Deneken (GD), Nils Elmegaard (NEM), Birger Eriksen (BE), Lars Bonde Eriksen (LBE), Charlotte Holde (CH), Jens Holstborg (JH), Troels Prior Larsen (TPL), og Simon von Siebenthal (SVS).

Fra Miljøstyrelsen deltog Ulla Jacobsen (UJ) under pkt. 3. g, og fra Aarhus Universitet deltog Solvejg Mathiesen (SM) under pkt. 3. f.

Fra LFST deltog Kristine Bech Klindt (KBK), Kristine Riskær (KR), Maria Boye Simonsen (MBS), og Merete Buus (MB, referent). Lars Landbo (LL) og Morten Storgaard (MS) deltog under pkt. 1. a, og Ulla Thybo (UT) deltog under pkt. 3. c.

Afbud

Claus Bech (CB), Anne Esther Fabricius (AEF), Rikke Friederichsen (RF) og Anders Mondrup (AM), Jon Birger Pedersen (JBP) og Kim Bonde Petersen (KBP).

Dagsorden for mødet		
1.	Meddelelser a) Landbrugsstyrelsen b) TystofteFonden c) Medlemmerne	
2.	Diverse plantenyhedsbeskyttelse og sortsafprøvning: a) Orientering om arbejdet i EU, CPVO og UPOV b) Farm Saved Seed – licenser c) Plantepatenter - EPO patentsagen om peber	
3.	Diverse certificering og handel: a) Orientering om arbejdet i EU og OECD b) Plantepas og krav til operatører c) Handelspolitik – eksport og import d) Farmers Business Network (FBN) e) Orientering om møde i Arbejdsgruppen om certificering 9. oktober 2019 f) Udbredelse af ager-rævehale og andre ukrudtsgræsser i Danmark i relation til produktion af frø og sædekorn ved Aarhus Universitet og Landbrugsstyrelsen g) Sortsblandinger og overflade pasteurisering af frø ved Miljøstyrelsen	Bilag til pkt. 3. litra e-g
4.	Eventuelt	

1. Meddelelser

1. a) Landbrugsstyrelsen

Formanden bød velkommen, særligt til Charlotte Holde som er nyt medlem for Dansk Gartneri.

Plantelovsforslagene

KR fortalte at plantelovspakken er forsinket men forventes fremsat i Folketinget 13. december med 1. behandling 19. december 2019. Den nye plantesundhedsforordning og den ændrede forordning om officiel kontrol træder i kraft 14. december 2020 og er direkte gældende i alle medlemsstater.

Status for NBT-regulering i EU

Den 8. november 2019 blev der vedtaget en Rådsbeslutning om nye forædlingsteknikker. Rådsbeslutningen pålægger EU-Kommissionen (KOM) at aflevere en undersøgelse om nye genteknikkers status i forhold til EU-lovgivningen – set i lyset af EU-domstolens afgørelse i sag C-528/16 om nye mutagenese-teknikker. Undersøgelsen skal fremlægges 30. april 2021. Rådet pålægger endvidere KOM at fremlægge et forslag, hvis undersøgelsen viser et behov, eller informere om andre tiltag, der kan følge op på undersøgelsen. Forslaget skal følges af en "impact assessment".

LBO oplyste, at DK støttede rådsbeslutningen. Derudover er den danske holdning ikke afklaret, det skal regeringen og Folketinget beslutte. LBO tilføjede, at vi ikke ved, hvor meget KOM vil involvere medlemsstaterne i processen.

EU-retningslinjer for test af frøpartier for utilsigtet indhold af GMO

KOM ønsker en mere ensartet tilgang indenfor EU fsva. medlemsstaternes test af frøpartier for utilsigtet indhold af GMO. Derfor er KOM gået i gang med at lave EU-retningslinjer for dette område. Retningslinjerne bliver frivillige og vil formodentlig foreligge i 2020.

Ændringer i GMO-kontrollen for 2020

Landbrugsstyrelsen er ansvarlig for at kontrollere, at der ikke bliver udsat ikke-godkendte GMO'er i miljøet i Danmark. I den forbindelse har styrelsen bestilt en vurdering fra DCA om, hvilke afgrøder styrelsen bør have fokus på for GMO-kontrollen. Anbefalingen fra DCA er, at styrelsen kontrollerer afgrøderne raps, lucerne, majs, krybhvene, sukkerroe, kartofler, hvede og tomat. For så vidt angår GM krybhvene, er GM krybhvene ikke under kontrol i Oregon, USA. Græsfrø herfra vil være i fokus for kontrollen 2020. Kontrollen vil indbefatte kontrol i store som små virksomheder og vil blive gennemført som administrativ kontrol af importere fra relevante 3. lande samt kontrol med prøvetagning af C1-certificeret rapsfrø og udsæd af majs. Kontrollen er ikke gebyrbelagt. Grundet manglen på analysemetoder for afgrøder frembragt med nye mutagenese-teknikker (herunder CRISPR) vil styrelsen ikke gennemføre kontrol af denne type planter, jf. emnet Status for NBT-regulering i EU ovenfor.

Erklæring om GMO-fri dyrkning i Danmark

Som det fremgik af en faglig meddelelse fra Styrelsen d. 9. juli 2019, er det nu muligt gratis at downloade en erklæring om GMO-fri dyrkning i Danmark fra styrelsens hjemmeside. Ønskes en specifik erklæring (med angivelse af afsendervirksomhedens navn, afgrøde og modtager) kan denne bestilles og leveres mod betaling (ca. kr. 600,-/erklæring). Styrelsen gør opmærksom på, at der ikke er tale om en DNA-analyse, som giver svar på, om der er GMO i den givne sort eller sending. Dette kan styrelsen ikke udtale sig om. Der henvises til Fødevarestyrelsens laboratorium i Ringsted for denne analyse.

Brødhvede

Lovforslag om gødskning fremsættes i Folketinget 14. november 2019. Det vil indeholde hjemmel til brødhvedeafprøvningen. I foråret vil LBST's enhed for Miljø & Biodiversitet (MIBI) fremsætte forslag til ny bekendtgørelse, hvor kravene til brødhvede vil fremgå. Kravene forventes at ligge op ad det udkast til vejledning om brødhvede, som styrelsen, TystofteFonden (TF) og erhvervet har udarbejdet i fællesskab. MIBI vil blive inviteret til en drøftelse på møde i UPU til foråret. Indtil de nye regler vedtages, vil de nuværende regler være gældende.

Nye Hasteforanstaltninger for Capsicum sp.

Der er indført hasteforanstaltninger ved handel med frø af Capsicum sp. Der er nu krav om test for Tomato Brown Fruit Rugose Virus. Foranstaltningerne træder i kraft i næste uge.

1. b) TystofteFonden

GD orienterede om, at fonden i november holder kursus i prøvetagning for henholdsvis nye og erfarne prøvetagere. Der er fagudvalgsmøde 27. november. Fonden skal have reakkrediterings-audit fra ISTA 7. maj 2020.

1. c) Medlemmerne

SVS sagde, at frøsamlerne har holdt workshops i en række medlemsstater om den danske model, jf. LBST's vejledning 2 til hobbyavlere, frøsamlere og virksomheder om regler og praksis for handel og overdragelse af frø til ikke-kommerciel brug og bevaring. Det har betydet, at en række lande overvejer eller allerede har ændret deres nationale praksis. Frøsamlerne har i den forbindelse oversat vejledningen til inspiration for andre lande.

NEM orienterede om en high level konference arrangeret af EUROSEEDS og COPA om fremtidige muligheder for NBT.

2. Diverse plantenyhedsbeskyttelse og sortsafprøvning

2. a) Orientering om arbejdet i EU, CPVO og UPOV

CPVO:

Statistik: 28.100 aktive beskyttelser, ca. 2.000 ansøgninger modtaget i 2019 frem til 1. september.

Den nye mulighed for forskudsbetaling til afprøvningsstederne har konsekvenser for budget og regnskab, men det vil udjævne sig over årene. En arbejdsgruppe, skal komme med forslag til, hvordan beregning af omkostninger for afprøvningsstederne skal ske.

Erik Lawaets er udpeget til nyt medlem af Quality Audit Service pga. de danske kompetencer indenfor en række arter, hvor CPVO savner kompetencer.

Nye retningslinjer (praksisændring) for aktindsigt i forældrelinjer for ikke-hybrid sorter.

UPOV:

UPOV er kommet på Twitter (@UPOVint og @vsgupov) og LinkedIn.

UPOV vil indsamle information fra medlemmerne om brugen af EDV og vil sideløbende lave et kommissorium til en fremtidig arbejdsgruppe med henblik på revision af Explanatory Note.

13.288 beskyttelser er givet i 2018. Overskuddet i 2018 vil være ca. 42.000 CHF. Forventet indtægt/udgifter i 2020-2021 på over 7 mio. CHF. Det blev drøftet, om den økonomiske bidragssats bør hæves. Den har ikke været hævet siden 1996. UPOV er ikke meget for det.

Fra 1. januar 2020 skal der betales for brugen af PRISMA-systemet. 90 CHF pr. ansøgning.

UPOV vil arbejde på, at der fremover skal betales for brugen af PLUTO-databasen, 750 CHF pr. år. Det vil være gratis at søge og se data, men det vil ikke være muligt at downloade uden at betale.

GD sagde, at der er kommet mange nye anmeldelser, alene 5.200 fra Kina.

2. b) Farm Saved Seed – licenser

Parter kan indgå aftale om licenser for Farm Saved Seed og selv fastsætte prisniveauet, så længe det er rimeligt. Dette følger af forordningen fsva. CPVO-beskyttelser. Dog er der en "fall back" på max 50 %, hvis der ikke er indgået en aftale. Der er ikke krav om at notificere KOM, men det kan være en god idé for at sikre sin egen ret.

Fsva. plantenyhedsbeskyttelser arbejder vi på at ændre bekendtgørelsen, så den er mere ens med forordningerne. Dvs., at udgangspunktet er, at parterne selv skal indgå en aftale. Hvis der ikke er indgået en aftale vil "fall back" være 50 %, som i forordningen. Forventer ikrafttræden 1. januar 2020.

2. c) Plantepatenter - EPO patentsagen om peber

Ifølge EPOs Konvention artikel 53 kan der ikke gives patenter på overvejende biologiske processer til produktion af planter. Det førte til Tomat- og Broccoli-sagerne, hvor der blev givet patent på produkterne. EPOs Administrative Råd vedtog i juni 2017 Rule 28, som fortolkningsbidrag til artikel 53. Efter Rule 28 skal der ikke kunne gives patenter på planter, der alene er fremstillet ved overvejende biologiske processer.

EPO afviste at give patent på en ansøgning om en peberfrugt med henvisning til Rule 28. Afgørelsen blev påklaget til EPOs Tekniske Appelkammer, som slog fast, at Rule 28 er i strid med den praksis, der er lagt for artikel 53, og dermed er Rule 28 ugyldig. Præsidenten for EPO har forelagt sagen for Det Udvidede Appelkammer og sat behandlingen af lignende ansøgninger i bero (mere end 200).

Der er nedsat en procesdelegation, som har indgivet indlæg i sagen på regeringens vegne. I procesdelegationen sad Udenrigsministeriet, Justitsministeriet, Erhvervsministeriet og Miljø- og Fødevareministeriet. Indlægget blev afgivet 30. september 2019. Der er endnu ikke truffet afgørelse i sagen.

Indlæggene kan ses her: <https://www.epo.org/law-practice/case-law-appeals/eba/pending/g3-19.html>

3. Diverse certificering

3. a) Orientering om arbejdet i EU og OECD

EU økologiforordningen og heterogent materiale

Der er indkaldt til ekspertgruppemøde om fremtidige regler for heterogent materiale den 26. november 2019, hvor LBST deltager med Malene Kjer Andersen og MB. Erhvervet er bekymret i forhold til fremmedbestøvende arter som fx græsser, hestebønne og rug og ønsker ikke at reglerne skal gælde for græsser, kløvere og andre fremmedbestøvere. Frøsamlerne på den anden side ser frem til de nye regler, og som netop for hestebønne og rug forventer gode muligheder for at lave ny populationer og ønsker så få restriktioner som muligt, men støtter et kompromis med mindst 3 års økologisk produktion.

Status for revision af EU's markedsdirektiver

Den 8. november 2019 blev der vedtaget en Rådsbeslutning om revision af EU's markedsdirektiver om planteformeringsmateriale. Rådsbeslutningen pålægger KOM at aflevere en undersøgelse om

behovet for en revision af markedsdirektiverne. Undersøgelsen skal fremlægges senest med udgangen af 2020. Rådet pålægger endvidere KOM at fremlægge et forslag, hvis undersøgelsen viser et behov. Forslaget skal følges af en "impact assessment". Rådet pålægger endvidere KOM at fremlægge et forslag, hvis undersøgelsen viser et behov, eller informere om andre tiltag, der kan følge op på undersøgelsen. DK støttede rådsbeslutningen.

Status på autoriseret markbesigtigelse af præbasis- og basisfrø

MB orienterede om, at forsøgsordningen udløber 1. januar 2020. Nederlandene har taget initiativ til en henvendelse til KOM, som LBST støtter.

Status OECD

Der vil blive udsendt en faglig meddelelse om, at OECD-mærkesedler fra 1. januar 2010 skal indeholde enhedens vægt eller antal frø, ligesom for EU-mærkesedler. Ligeledes vil det ikke være nødvendigt, at påføre antal beholdere på OECD-certifikater i særlige tilfælde.

3. b) Plantepas og krav til operatører

MBS informerede om de kommende plantepasregler. Plantepasset attesterer, at partiet er fri for regulerede skadegørere og sikrer sporbarhed. Designet ensrettes og kombineres med certificeringsmærkesedlen. Det blev gennemgået hvilke arter af frø, der skal have plantepas på, se vedlagte slides. Virksomheder, der ikke har udstedt plantepas før, skal lade sig registrere hos Landbrugsstyrelsen og have godkendt layout af plantepas og opfyldelse af krav om operatørkompetencer. Der er vedtaget en overgangsordning på 1 år.

KR gjorde opmærksom på, at der gælder særlige regler for internethandel. CH henviste desuden til faktaark lavet af Dansk Gartneri i samarbejde med Floradania.

3. c) Handelspolitik – eksport og import

UT orienterede om, at 447 virksomheder i 2019 er tilmeldt som eksportører i Landbrugsstyrelsen. Der er tale om en lang række forskellige virksomheder, som har brug for et plantesundhedscertifikat til eksport af produkter, som frø og planter, samt mere forarbejdede produkter.

Plantesundhedscertifikatet har ophæng i FN, IPPC, som har udarbejdet en lang række standarder, med retningslinjer for hvordan handel af planter mellem lande bør foregå. Plantesundhedscertifikatet attesterer, at varen opfylder importlandets krav. Det er et "tillidsdokument", som i langt de fleste tilfælde er tilstrækkeligt som dokumentation. I nogle tilfælde oplever vi, at importlandet vil på besøg, tage prøver, selv kontrollere mm. Eksportkontrollen af varer fra Danmark er en dansk myndighedsopgave. Vi kan tilbyde at importlandet kommer på systemaudit, hvor Danmarks kontrolsystem og myndighed vises frem, som led i at opbygge tillid mellem myndighederne. I særlige tilfælde kan forskudt importkontrol komme på tale, hvor importlandet kontrollerer varen på dansk jord, efter at alle eksportprocedurer i Danmark er afsluttede. Vi forsøger som myndighed at hjælpe eksporten på vej indenfor de rammer, vi har. Landbrugsstyrelsen lægger om kort tid 6 nye tutorials på hjemmesiden med forskellige eksportemner. Erhvervet inviteres til webinarer, hvor der er mulighed for at stille spørgsmål om eksport.

AB orienterede om indsatsen med handel med maltbyg til Kina. Der er tale om et langt sejt træk, hvor også LBST har spillet en rolle. Det er kun halvdelen af den potentielt mulige mængde maltbyg, der sælges. Der er store perspektiver i forhold til det kinesiske marked, og der arbejdes for at få kineserne til at fokusere på kvaliteten af dansk maltbyg og der bliver fokuseret på den høje danske certificeringsgrad på 95 % for maltbyg og erhvervet vil garantere, at alt dansk maltbyg til Kina kan leveres å baggrund af certificeret udsæd. Erhvervet arbejder for en aftale, som den Frankrig har med Kina. Forskudt kontrol kunne hjælpe. Danmark har også en lille fordel af Brexit i fht. salg af maltbyg til det tyske marked.

3. d) Farmers Business Network (FBN)

MBS oplyste om en forholdsvist ny spiller i markedet: Farmers Business Network. Virksomheden er startet i 2014 med et startkapital på 110 mio. dollars fra bl.a. Google. Virksomheden har nu 3-400 ansatte dataanalytikere og 8500+ jordbrugere tilknyttet på den Amerikanske marked og på vej i Canada. Forretningsmodellen går ud på at jordbrugere betaler 600 dollars om året for at få adgang til data om f.eks. prissætning af input mod at aflevere egne data. Virksomheden sælger også f.eks. pesticider og frø. Næste skridt er at fungere som handelsled for aftagere. Børsnotering er planlagt.

Der var ikke umiddelbart bekymring i erhvervet, da vi har et andet udgangspunkt i Danmark med landmandsejede virksomheder og SEGES, som er med til at skabe transparens.

3. e) Orientering om møde i Arbejdsgruppen om certificering 9. oktober 2019

GD orienterede om det afholdte møde. Referat er sendt ud. Næste møde vil bestå af en fælles formiddag og fagspecifikke moduler efter frokost.

3. f) Udbredelse af ager-rævehale og andre ukrudtsgræsser i Danmark i relation til produktion af frø og sædekorn ved Aarhus Universitet og Landbrugsstyrelsen

SM gennemgik DCA rapporten "Udbredelse af ager-rævehale og andre ukrudtsgræsser i Danmark i relation til produktion af frø og sædekorn". Rapporten baserer sig på begrænsede datamængder fra TF. Der har været en drøftelse af om sædekorn har bidraget til spredning af ukrudt, men det kan rapporten ikke umiddelbart beslyse. BE sagde, at Eurofins kan levere detaljerede data til en mere grundig undersøgelse, den umiddelbare konklusion er, at de ser forsvindende problemer med de lette ukrudtsarter i sædekorn. Vi har i Danmark vindaks og agerrævehale, som nu er resistente overfor de gængse ukrudtsmidler, derfor er det vigtigt med fokus på de græsukrudtsarter, hvor der er kendt resistens, da udviklingen går i retning af færre godkendte pesticider i Danmark.

Det blev besluttet, at GD ser på, hvilke data, der kan trækkes ud af FCS på et højere detaljeringsniveau end i den afsluttede undersøgelse. Hvis FCS ikke kan levere yderligere data, skal der ske en henvendelse til Eurofins og andre, der kan bidrage med oplysning af sagen. Når datamulighederne er afdækket, kan LBST lave en ny bestilling til AAU.

3. g) Sortsblandinger og overflade pasteurisering af frø ved Miljøstyrelsen

UJ orienterede om et ønske fra Miljøstyrelsen (MST) om at få dyrket flere sortsblandinger i forbindelse med implementering af IPM i Danmark, i forbindelse med et tillæg til pesticidstrategien i januar 2019. Et af kriterierne er at dyrke de mest resistente sorter overfor sygdomme og ukrudt og det vil MST lave en indsats omkring. Mht. resistens er det primært sygdomme i vores kornafgrøder, dvs. de store afgrøder, som MST har fokus på i første omgang. Der er også fokus på sortsblandinger og der har MST sat et udredningsarbejde i gang, som SEGES har stået for, i fht. hvor vi står med sortsblandinger i dag, og hvordan kommer vi videre. I den forbindelse arrangerede SEGES en workshop i oktober med deltagelse af grovarevirksomheder og forældre. Historisk dyrkes kun 1-2 % sortsblandinger. Metadata viser et 3,5 % merudbytte for at bruge sortsblandinger. Der kan være en tidsfaktor i fht. at anvende sortsblandinger i vintersæd.

MST vil arbejde for et større fokus på sortsblandinger blandt planteavlskonsulenterne, men det kræver ny finansiering i 2020 eller 2021.

MB sagde, at der er vide rammer for at sammensætte sortsblandinger i henhold til EU-markedsdirektiverne, så længe sortsblandingen har en dokumenteret effekt mod sygdomme. De nationale kriterier kan derfor sagtens revideres i en ønsket retning.

BE sagde, at det ikke er reglerne, der er problemet, men sortsblandinger er ikke for alle, men at virksomhederne begynder at tage dem til sig. LBE sagde, at sortsblandinger ikke markedsføres, og at på det tidspunkt, hvor virksomhederne skal søge om godkendelse af sortsblandinger, kender man ikke modtageligheden. UJ sagde, at MST selvfølgelig ikke er interesseret i at lave oplysningskampagner for sortsblandinger, hvis varen ikke er til stede. AB sagde, at de var positivt stemt, men at sortsrenheden er vigtig i anden sammenhæng, som fx når vi taler maltbyg.

Samarbejdet fortsætter og tilgængeligheden af sortsblandinger for aftagere skal afklares inden MST kampagnen skydes i gang.

4. Eventuelt

Næste møde

Næste møde er 6. maj og 5. november, begge kl. 10-14 i Landbrugsstyrelsen i Nyropsgade i København.

Foreslået tema til maj: patenter med dansk vinkel.

KR efterlyste en evaluering af mødet. Der var tilfredshed med modellen, hvor eksterne giver oplæg, som det var tilfældet med dagens møde.